

УДК 811.112.2-028.46+81'42]:821.112.2-2"17/19"
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/89-1-39>

Юлія МИКИТЮК,

orcid.org/0000-0001-7866-2256

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри німецької філології

Львівського національного університету імені Івана Франка

(Львів, Україна) yuliya.mykytyuk@lnu.edu.ua

АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМПЛІМЕНТІВ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ДРАМАТИЧНИХ ТВОРАХ XVIII–XX СТОЛІТТЯ

У статті здійснено комплексний аналіз тематичних особливостей компліментів у німецькомовних драматичних творах XVIII–XX століття у межах історичної прагмалінгвістики та діахронної лінгвокультурології. Комплімент також проаналізовано з погляду теорії мовленнєвих актів та теорії ввічливості П. Браун і С. Левінсона. Відтак об'єктом дослідження виступає мовленнєвий акт комплімент, який трактуємо як поліфункціональний емотивно-оцінний фатичний мовленнєвий акт, що відображає соціокультурні цінності певної епохи. У науковій розвідці визначено п'ять основних та дві перехідні історико-культурні епохи, у яких простежуємо еволюцію тематичних особливостей компліментів.

Метою статті є виявлення, класифікація, аналіз тематично-семантичних різновидів компліментів та динаміки їхніх змін упродовж різних історико-культурних епох.

Матеріалом дослідження слугували 43 драматичні твори 23 авторів, що увійшли до антології «Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen» (2004). За допомогою методів суцільної вибірки, кількісного підрахунку та лінгвокультурологічного аналізу визначено 1555 тестових фрагментів з МАК та погруповано їх за п'ятьма основними тематичними категоріями: внутрішній світ адресата, досягнення та вміння, зовнішність, власність та компліменти іншим особам.

Результати засвідчили, що найбільш продуктивною є категорія компліментів внутрішньому світові адресата (понад 52%), тоді як найменшою – компліменти іншим особам та власності. Динаміка їхніх змін виявляє чітку кореляцію з історико-культурними реаліями доби: у період Просвітництва переважають морально-етичні цінності, що відображено у значній кількості компліментів внутрішнього світу адресата, натомість у Післявоєнний період домінують прагматичні мотиви – компліменти здобуткам, здібностям, матеріальним благам.

Таким чином, комплімент у драматичних текстах є не лише засобом ввічливості, а й маркером ціннісних орієнтирів епохи, віддзеркаленням соціокультурних трансформацій у мовленнєвій комунікації.

Ключові слова: комплімент, мовленнєвий акт, драматичний твір, ввічливість, історична прагмалінгвістика, тематика.

Yuliya MYKYTYUK,

orcid.org/0000-0001-7866-2256

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of German Philology

Ivan Franko National University of Lviv

(Lviv, Ukraine) yuliya.mykytyuk@lnu.edu.ua

ANALYSIS OF THEMATIC FEATURES OF COMPLIMENTS IN GERMAN-LANGUAGE DRAMATIC WORKS OF THE 18TH–20TH CENTURIES

This article offers a detailed analysis of the thematic features of compliments in German-language dramatic works from the 18th to the 20th centuries, within the context of historical pragmalinguistics and diachronic linguoculturology. Compliments are also analyzed from the viewpoint of speech act theory and the politeness theory of P. Brown and S. Levinson. Accordingly, the focus of the study is the speech act complement, which is understood as a multifunctional emotive-evaluative phatic speech act that reflects the sociocultural values of its time. The research identifies five primary and two transitional historical-cultural periods during which the evolution of compliment themes is traced.

The purpose of the article is to identify, classify, and analyze the thematic-semantic types of compliments and examine how they change over different historical and cultural periods.

The research material consists of 43 dramatic works by 23 authors included in the anthology *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen* (2004). Through methods of total sampling, quantitative analysis, and linguocultural analysis, 1,555 textual fragments containing speech act compliments were identified and grouped into five main thematic categories: the inner world of the addressee, achievements and skills, appearance, possessions, and compliments directed at third parties.

The results showed that the most common category is compliments related to the inner world of the person being addressed (over 52%), while the least common are compliments about others and possessions. The pattern of change clearly correlates with the historical and cultural context of the era: during the Enlightenment, moral and ethical values dominate, reflected in many compliments that focus on the inner world of the receiver; in contrast, the Postwar period is mainly driven by practical motives – compliments on achievements, abilities, and material possessions. Thus, the compliment in dramatic texts serves not only as a means of politeness but also as a marker of the value orientations of an era, reflecting sociocultural transformations in speech communication.

Key words: *compliment, speech act, dramatic work, politeness, historical pragmalinguistics, thematic content.*

Постановка проблеми. У сучасній лінгвістиці комплімент розглядають як важливий компонент комунікативної взаємодії, що відображає соціальні, культурні та психологічні особливості мовців. Комплімент функціонує не тільки як елемент позитивної стратегії ввічливості, а й віддзеркалює моральні та інтелектуальні якості співрозмовників, їхні досягнення, власності тощо. Незважаючи на значну кількість досліджень у галузі соціо- та прагмалінгвістики, питання тематично-сислової класифікації компліментів на основі німецькомовного емпіричного матеріалу залишається недостатньо вивченим, особливо у діяхронному аспекті. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю простежити, як у тематиці та семантиці компліментів відображалися соціокультурні зміни різних епох у драматичних творах XVIII–XX ст.

Комплімент розглядаємо у контексті теорії мовленнєвих актів Дж. Остіна та Дж. Серля, визначаючи його як «*«поліфункціональний емотивно-оцінний фатичний МА, через який мовець виражає власні емоції, позитивно оцінює внутрішній світ, зовнішність, досягнення, вміння чи власність адресата, встановлює солідарність і комунікативну рівновагу та впливає на співрозмовника, який через позитивну, негативну чи гібридну реакції вербально або невербально реагує на комплімент»* (Микитюк, 2021: 78). Оскільки комплімент є невід’ємною частиною вербальних форм ввічливості, досліджуємо його і з погляду теорії ввічливості П. Браун і С. Левінсона, а саме як *стратегію позитивної ввічливості*, що зменшує соціальну дистанцію, посилює солідарність між мовцем та адресатом та є яскравим прикладом «врахування потреб слухача, турботи про його інтереси, бажання, потреби, речі» (Brown, Levinson, 1987: 103).

У фокусі наукової розвідки є також аналіз компліменту у діяхронному аспекті. Саме тому досліджуємо зміну тематично-сислових особливостей компліменту з погляду історичної прагмалінгвістики (див. Cherubim, 1980; Schlieben-Lange 1976) та діяхронної лінгвокультурології (Селіванова, 2008), адже аналізуємо цей МА на різних історичних етапах розвитку культури, бо

такий підхід дозволяє виявити зміну загальнолюдських цінностей, еволюцію комунікативних потреб суспільства та їхнє відображення в мовленнєвій комунікації, становлення поняття ввічливості та його реалізацію в компліменті.

Аналіз досліджень. Тематичні особливості компліментів розглянуто у багатьох прагмалінгвістичних дослідженнях. Учені вважають, що компліменти висловлюють насамперед зовнішності, умінням (вчинкам, досягненням), власності (адресата) та його особистості (рисам характеру тощо) (див. Adachi, 2012: 149; Duttlinger, 1999: 219–224; Holmes, 1988: 455; Marten-Cleef, 1991: 130; Mustapha, 2010: 154–168; Probst, 2003: 210–211). Інколи цей список доповнюють компліментами, що стосуються інших осіб (з якими адресат перебуває у тісному контакті, наприклад, члени сім’ї, партнери), місцем походження адресата (Adachi, 2012: 147; Duttlinger, 1999: 222–223), або поведінкою особистості (Golato, 2005: 83). Таким чином виокремлюють компліменти зовнішньому вигляду загалом, окремим елементам зовнішності, особистим (внутрішнім, (високим) моральним, позитивним) якостям, розумові, професійним досягненням чи здібностям, певним конкретним здібностям, особистим досягненням, характеру співрозмовника, поведінці співрозмовника, родичам чи близьким людям адресата, віку людини, одягу людини, власності та житлу співрозмовника.

Мета статті полягає у визначенні тематично-сислових різновидів компліментів у німецькомовних драматичних текстах XVIII–XX ст., аналізі їхньої частотності та простеженні динаміки їхніх змін упродовж різних історико-культурних епох.

Емпіричний матеріал зібрано *методом суцільної вибірки* з 43-ох драматичних творів 23-ох німецькомовних письменників загальним обсягом 4434 сторінки з 8-томної антології німецькомовних драматичних творів під загальною назвою «Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen», яку в 2004 р. видав відомий німецький літературний критик та публіцист Марсель Райх-Раніцкі (Ranicki, 2004). *Методом кількісного підрахунку* визначено частотність висловлення компліментів на певну тематику. *Методом лінгво-*

культурологічного аналізу досліджено культурно значущу інформацію для дослідження компліментів протягом XVIII–XX ст. У межах історичної прагмалінгвістики виокремлено п'ять основних (Просвітництво (1750–1789), Ваймарська класика (1789–1810), Бідермаєр (1815–1848), Літературний модернізм (1890–1918), Післявоєнний період (1945–1981)) та дві перехідні (Між класикою, романтикою та якобінізмом (1810–1820) і Ваймарська республіка (1918–1933)) епохи, в межах яких досліджено становлення ввічливості та її реалізацію в МА компліменті (МАК).

Виклад основного матеріалу. Аналіз емпіричного матеріалу засвідчив, що найбільшу кількість компліментів висловлюють **внутрішньому світові** адресата (52,3% (813 МАК)). Тут враховано як імпліцитні компліменти, як і такі, де через лексичні засоби розмежовано певні риси людського характеру – такі як чесність, правдивість, скромність, відчуття власної гідності, ввічливість, тактовність, чуйність тощо. Такий прямий експліцитний комплімент внутрішньому світові, а саме благородності, знайдено в «Еґмонті» Й. В. Ґете:

(1) «EGMONT [...] Du bist ein edler Mann, ein Weib das den findet ist geborgen. [...]» (Goethe, 2004: 97).

Сюди зараховуємо також компліменти професійно-інтелектуальним здібностям адресата, як, наприклад, у драмі А. Шніцлера «Професор Бернаді»:

(2) «FLINT Donnerwetter, du hast ein gutes Gedächtnis. [...]» (Schnitzler, 2004: 198).

Другу за чисельністю групу складають компліменти **досягненням та вмінням** адресата (21,2% (330 МАК)), куди входять компліменти **досягненням** адресата в **особистому та професійному житті**. Прикладом досягненням у професійній сфері, спостережливості, умінню все бачити та чути є непрямий імпліцитний комплімент, висловлений багаторічному слугі Вінтеру:

(3) «KLAMROTH Sie wissen es nicht? Sie werden mir das nicht weismachen. Wenn hier im Hause ein Floh hustet, wissen Sie es.

WINTER Zuviel Ehre für meine Gehörsnerven» (Hauptmann, 2004: 454).

Також розрізняємо компліменти **вродженим талантам** адресата та його **набутиим вмінням**. Приміром, акторка в драмі А. Шніцлера «Хоровод» робить комплімент вродженому генію поета:

(4) «SCHAUSPIELERIN Ja, du bist ein großes Genie, Robert!» (Schnitzler, 2004: 127).

Непрямий експліцитний комплімент у формі підрядного означального речення, висловлений стосовно набутих вмінь адресата (вміння грати в

настільну азартну гру на гроші), знайдено в драмі Г. Е. Лессінга «Мінна фон Барнгельм»:

(5) «DAS FRÄULEIN Daß ich sehr gern gewinne; sehr gern mein Geld mit einem Mann wage, der – zu spielen weiß. [...]» (Lessing, 2004: 73–74).

Окремо групуємо компліменти **поведінці / діям** адресата, наприклад, у формі непрямого експліцитного компліменту соратник ватажка банди з «Тригрошової опери» Б. Брехта висловлює свою повагу та визнання поведінці та діям головного персонажа Мака:

(6) «MATTHIAS Viele Leute in London werden sagen, daß das das Kühnste ist, was du bis heute unternommen hast, daß du Herrn Peachums einzigstes Kind aus seinem Hause gelockt hast» (Brecht, 2004: 207).

Третю за чисельністю групу складають компліменти **зовнішності** адресата – 20,5% (319 МАК). У цій групі розрізняємо компліменти зовнішності **узагальнено**, наприклад, мовець через прямий експліцитний комплімент висловлює захоплення красою жінки у драмі Ф. Шіллера «Марія Стюарт»:

(7) «MORTIMER mit glühenden Blicken sie betrachtend:

Wie dich der edle königliche Zorn

Umglänzte, deine Reize mir verklärte!

Du bist das schönste Weib auf dieser Erde!

MARIA Ich bitt' euch, Sir! Stillt meine Ungeduld [...]» (Schiller, 2004: 401).

У цій же драмі знайдено комплімент **окремим елементам зовнішності**, наприклад, під час освідчення в коханні Мортімера до королеви Марії Стюарт:

(8) «MORTIMER Ja, glühend, wie sie hassen, lieb' ich dich!

Sie wollen dich enthaupten, diesen Hals,

Den blendend weißen, mit dem Beil durchschneiden [...]»

Mit diesen Reizen, die nicht dein mehr sind,

Beselige den glücklichen Geliebten.

Die schöne Locke, dieses seidne Haar,

Verfallen schon den finstern Todesmächten [...]»

MARIA O welche Sprache muß ich hören! Sir! [...]» (Schiller, 2004: 404).

Набагато рідше (1,2% (18 МАК)) висловлюють компліменти **одягу адресата**, наприклад, в «Еґмонті» Й. В. Ґете Клерхен захоплюється одягом свого коханого через прямий експліцитний комплімент:

(9) «CLÄRCHEN Laßt! Ihr verderbt Euch. Sie tritt zurück. Wie prächtig, da darf ich Euch nicht anrühren.

EGMONT Bist du zufrieden! Ich versprach dir, einmal spanisch zu kommen» (Goethe, 2004: 55).

Найменшу підгрупу в цій категорії складають компліменти **вікові адресата** (1% (16 МАК)), наприклад, у драмі Г. Гауптманна «Пацюки»:

(10) «DIREKTOR HASSENREUTER nimmt ihr den Schleier ab: *Mädel, du bist ja noch jünger geworden!*

ALICE RÜTTERBUSCH hochrot, beglückt: da müßt' einer auch gehörig daherlügen, wenn einer behaupten wollt', daß du dich zum Nachteil verändert hast [...]» (Hauptmann, 2004: 308).

До четвертої тематичної групи зараховуємо компліменти **власності адресата** (4,6% (72 МАК)), зокрема *майновій власності* (одягу, житлу, машині, картині), наприклад, шахівниці у драмі Г. Гауптманна «Перед заходом сонця»:

(11) «PROFESSOR GEIGER [...] *Ein wunderbares antikes Stück. Wahrscheinlich persisch, meinst du nicht? Die Felder Perlmutter und Lapislazuli, Silber und Gold, wahre Kunstwerke, diese Figuren!*

GEHEIMRAT CLAUSEN Man findet ein gleiches Stück wahrscheinlich in ganz Europa nicht [...]» (Hauptmann, 2004: 424–425).

Приклад компліменту *немайновій власності* адресата (його імені) наводимо з драми Й. Нестроя «Талісман»:

(12) «TITUS Ich heiß' Titus.

SALOME Das ist ein schöner Nam'.

TITUS Paßt nur für einen Mann von Kopf» (Nestroy, 2004: 467).

П'яту тематичну групу складають **компліменти іншим особам** (сім'ї, родині, друзям). Вважаємо, що такі компліменти стосуються не тільки інших осіб, але й безпосереднього співрозмовника, що в той чи той спосіб дотичний до об'єкта компліменту. Скажімо, якщо в драмі Г. Е. Лессінга «Емілія Галотті» принц робить комплімент бать-

кові щодо вроди його доньки, то останній відчуває гордість за те, що виховав таку красуню:

(13) «DER PRINZ *So viel Schönheit soll in einem Kloster verblühen? [...]*» (Lessing, 2004: 183–184).

У ході аналізу простежено динаміку змін тематично-сміслових особливостей компліментів протягом семи епох (див.: Рис. 1).

Протягом XVIII–XX ст. відбулися суттєві зміни в тематично-сміслових особливостях вживання компліментів. Найкраще ці зміни видно на основі найбільшої тематичної групи – внутрішньому світу адресата. Якщо в час Просвітництва (66,3% (232 МАК)) такі МА зі значним відривом випереджають усі інші семантичні групи, то в усі наступні епохи їхня кількість неухильно зменшується, досягнувши своєї найнижчої межі в Післявоєнний період (33,7% (69 МАК)).

Таке велике значення компліментів, висловлених внутрішньому світу в добу Просвітництва пояснюємо ідеалами цього періоду, що висвітлюють драматичні твори. Скажімо, в трагедії «Емілія Галотті» Г. Е. Лессінг не обмежується соціальним протестом, характерним для буржуазної трагедії, але й критикує абсолютизм, насильство держави над особистістю, засуджує соціальну сваволлю (Rüskamp, 1984: 102). Так само й в основу драми «Натан Мудрий» закладено думку про рівноправність релігій, оскільки фундаментом будь-якого теологічного вчення є мораль, а догми історично змінювані (Will, 1999: 60–62). Твір демонструє, як станову та релігійну нерівність можна перебороти через духовні пута дружби, через усвідомлення братерства, що об'єднує людей (Will, 1999: 86).

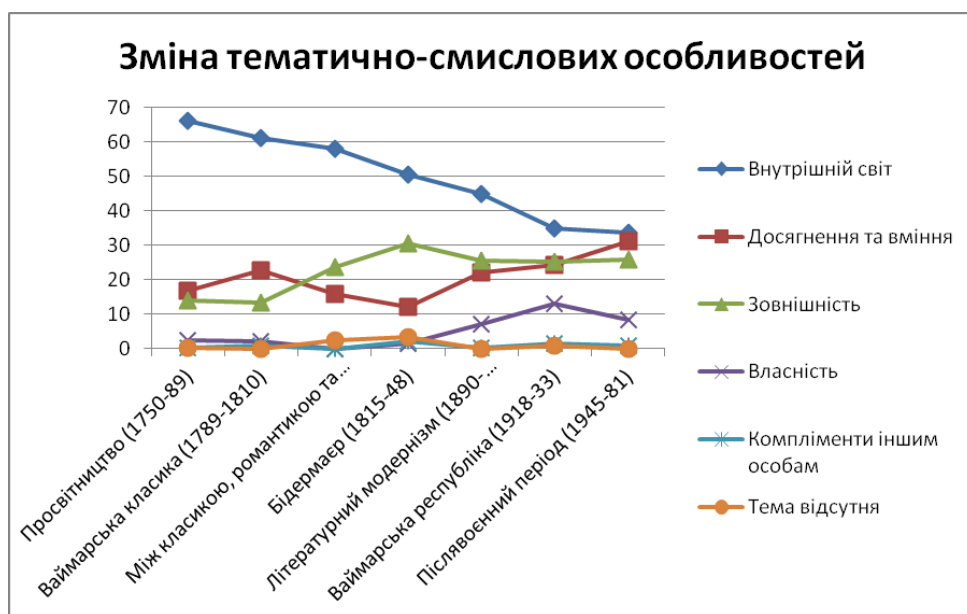

Рис. 1. Зміна тематично-сміслових особливостей

У «Розбійниках» присутні суспільно-політичні мотиви – незадоволеність молодого покоління міщан-інтелектуалів своїми життєвими умовами та панівною обмежувальною феодально-абсолютистською монархією. Повстання Карла пов'язано з об'єктивними тогочасними німецькими проблемами, що виникли внаслідок Тридцятирічної війни (Hertforth, 2011: 93). У «Дон Карлосі» втілено велику ідею братерства народів, людської солідарності (Wertheim, 1958: 188) та просвітницьку прогресивну філософію (Oellers, 2007: 20), що відображає постать маркіза де Поза. Саме тому цілком логічно, що компліменти цієї епохи спрямовані насамперед на возвеличення внутрішнього світу співрозмовника, а не на його зовнішність, власність чи досягнення.

Інші мотиви панують у творчості драматургів Післявоєнного періоду. Наприклад, у відомій драмі Б. Брехта «Матінка Кураж і її діти» не тільки показано негуманність війни та необхідність її раз і назавжди припинити, а продемонстровано її підґрунтя – бажання нажитися. Такий мотив цілком зрозумілий у тогочасних політично-історичних реаліях, позаяк іде тенденція до озброєння та розквіт торгівлі зброєю (Hinck, 1984: 163). У драмі «Бідерман і палії» висвітлено критику М. Фріша щодо буржуазного світу та його байдужості (Jurgensen, 1968: 79), показано неймовірну несправедливість фабриканта, що звільняє вірного службовця та батька трьох дітей з хворою дружиною, а також відображено безпосередній взаємозв'язок між соціальною недієздатністю буржуазного суспільства та наявною небезпекою зруйнування планети атомною бомбою (Jurgensen, 1968: 66–67). А мотивом драми Ф. Дюрренматта «Відвідини старої дами» є продажність та корумпованість людини – купити можна все, бо кожен має свою ціну. У такий спосіб драматург показує тогочасні міжлюдські взаємини, актуальні й до сьогодні.

Тож якщо порівнювати історико-культурні мотиви епохи Просвітництва та Післявоєнного періоду, то бачимо пряму взаємозалежність між тематикою компліментів та настроями тогочасного суспільства, що віддзеркалено в драматичних творах. Відтак зрозумілим стає і те, чому в Післявоєнний період настільки важливі досягнення та вміння адресата (31,2% (64 МАК)): якщо панівними ідеями є нажива, корумпованість, продажність, байдужість, несправедливість тощо, то найважливішим для такого способу життя є не внутрішній світ людини, а її здатність домагатися успіху чи набувати певних умінь, як, наприклад, у прямому експліцитному компліменті з п'єси Б. Штрауса «Великий і малий»:

(14) «*LOTTE Schön. Sie spielen schön*» (Strauß, 2004: 669).

Збільшення кількості компліментів спостерігаємо щодо власності адресата в останніх трьох епохах. Кількість аналізованих МА посідає чільне місце в епоху Ваймарської республіки (13% (16 МАК)), що спричинено ідеологічними настроями того часу. Наприклад, у п'єсі О. ф. Горвата «Казимир і Кароліна» центральною темою є взаємозв'язок між почуттями та матеріальними благами (Fritz, 1973: 206), прагнення дрібних обивателів піднятися сходами соціальної драбини, зневага до тих, хто перебуває на нижчому соціальному щаблі (Fritz, 1973: 133–134). Саме тому власність адресата раз за разом виражається у тематиці компліментів:

(15) «*KASIMIR Das ist ein schönes Kabriolett dort. Akkurat so ein ähnliches bin ich auch einmal gefahren. Noch vorgestern.*

RAUCH Darf man bitten, Gnädigste!» (Horváth, 2004: 157).

Зовнішність найрідше тематизовано в компліментах періоду Ваймарської класики (13,2% (46 МАК)), а найчастіше – в епоху Бідермаєру (30,5% (43 МАК)). Упродовж усього XX ст. кількість компліментів з цією тематикою приблизно однакова (~25%), що спричинено проблематикою драм періоду Бідермаєру. Твори того часу втілюють бажання австрійських міщан утекти від політичних репресій («Король Альп та ворог людей» Ф. Раймунда та «Талісман» Й. Нестроя), сатирично змальовують тогочасні настрої (комедія «Жарт, сатира, іронія та дещо серйозніше» К. Д. Граббе), або ж у завуальованій формі відображають наявний суспільний стан (Г. Бюхнер «Смерть Дантона»). Наприклад, у Бюхнеровій драмі «Смерть Дантона» сюжетом обрано кризу Французької революції, коли великі цілі – свобода, рівність та братерство – не досягли своєї мети, натомість популярність здобуває Робесп'єрова програма деспотизму проти тиранії, гарантована гільйотиною (Steckel, 1990: 39). У цьому творі Дантон зображений не тільки як політик, а і як людина, що прагне особистої волі, сумнівається в цілях революції, згадує злочини, вчинені в її ім'я, розуміє безвладність людини в історичному процесі (Steckel, 1990: 40–42) і намагається забути в обіймах жінок, яким робить численні компліменти:

(16) «*DANTON Warum kann ich deine Schönheit nicht ganz in mich fassen, sie nicht ganz umschließen?*

MARION Danton, deine Lippen haben Augen» (Büchner, 2004: 566);

(17) «*DANTON [...] Du hast dunkle Augen und lockiges Haar und einen feinen Teint und sagst immer*

zu mir: lieb Georg. Aber er deutet ihr auf Stirn und Augen da da, was liegt hinter dem? [...]

EINE DAME Was haben Sie nur mit Ihren Fingern vor?» (Büchner, 2004: 551).

Дві останні тематичні групи – компліменти іншим особам та етикетні компліменти представлені низькою кількістю компліментів (0,8% (12 МАК) та 0,6% (9 МАК) відповідно), тому не досліджуємо їхній діахронний розвиток.

Висновки. Аналіз тематично-сміслових різновидів компліментів на матеріалі німецькомовних драматичних текстів виявив, що переважну кількість компліментів висловлюють внутрішньому світові, досягненням та вмінням та зовнішності адресата, рідше – власності адресата та іншим особам. Тематика твору зумовлює частотність

вживання компліментів, адже якщо темою драми є війни, битви та конфлікти, то мовлення дійових осіб не багате на компліменти, а якщо лейтмотивом твору є любовна лінія, компліменти вживаються набагато частіше. У ході дослідження встановлено, що суспільно-історичні реалії впливають на висловлення компліментів: в епоху Просвітництва панують ідеали честі, гідності, справедливості, благородності тощо, тому є багато компліментів щодо внутрішнього світу. У Післявоєнний період переважають настрої бездуховності, наживи, безкарності та аморальності, тому компліменти внутрішньому світові заступають компліменти зовнішності, досягненням, вмінням та власності адресата. Таким чином тематика компліментів корелює з історико-культурними реаліями епохи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Микитюк Ю. В. Комплімент, його визначення та умови реалізації. Закарпатські філологічні студії. 2021. Вип. 16. С. 75–80. Видавничий дім «Гельветика». URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.16.14> (дата звернення: 28.07.2025).
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
3. Adachi C. Compliments and Compliment Responses among Young Japanese. Saarbrücken : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2012. 366 p.
4. Brecht B. Die Dreigroschenoper. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 7. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 195–281.
5. Brown P., Levinson St. C. Politeness. Some universals in language usage. New York : Cambridge University Press, 1987. 345 p.
6. Büchner G. Danton's Tod. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 5. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 549–627.
7. Cherubim D. Zum Programm einer historischen Sprachpragmatik. *Ansätze zu einer pragmatischen Sprachgeschichte* / H. Sitta (Hg.). Tübingen : Niemeyer, 1980. S. 3–21.
8. Duttlinger C. Komplimente im Spanischen. Freiburg (Breisgau) : Hochschulverlag, 1999. 405 S.
9. Fritz A. Ödön von Horváth als Kritiker seiner Zeit. Studien zum Werk in seinem Verhältnis zum politischen, sozialen und kulturellen Zeitgeschehen. München : List Verlag, 1973. 291 S. (List Taschenbücher der Wissenschaft ; Bd. 1446).
10. Goethe J. W. Egmont. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 2. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 9–100.
11. Golato A. Compliments and Compliment Responses: Grammatical structure and sequential organization. Amsterdam : John Benjamins Publishing Co., 2005. 248 p.
12. Hauptmann G. Die Ratten. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 6. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 293–403.
13. Hauptmann G. Vor Sonnenuntergang. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 6. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 405–516.
14. Herforth M.-F. Königs Erläuterungen: Textanalyse und Interpretation zu Schiller. Die Räuber. Hollfeld : C. Bange Verlag, 2011. 128 S.
15. Hinck W. «Mutter Courage und ihre Kinder»: Ein kritisches Volksstück. *Brechts Dramen: neue Interpretationen* / W. Hinderer (Hg.). Stuttgart : Reclam, 1984. S. 162–177.
16. Holmes J. Paying Compliments: A sex-preferential Politeness Strategy. *Journal of Pragmatics*. 1988. № 12. P. 445–465. North-Holland : Elsevier Science Publishers.
17. Horváth Ö. v. Kasimir und Karoline. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 8. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 103–168.
18. Jurgensen M. Max Frisch. Die Dramen. Bern : Lukianos Verlag Hans Erpf, 1968. 133 S.
19. Lessing G. E. Emilia Galotti. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 1. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 111–192.
20. Lessing G. E. Minna von Barnhelm oder das Soldatenglück. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 1. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 9–109.
21. Marten-Cleef S. Gefühle ausdrücken. Die expressiven Sprechakte. Göppingen : Kümmerle Verlag, 1991. 373 S.
22. Mustapha A. Gender in Language Use. A Study of Nigerian English Compliments. Saarbrücken : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2010. 365 p.
23. Nestroy J. Der Talisman. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 5. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 457–547.

24. Oellers N. Bürger von Frankreich – Schiller und die Französische Revolution. *Friedrich Schiller und Europa: Ästhetik, Politik, Geschichte* / A. Stašková (Hg.). Heidelberg : Universitätsverlag Winter, 2007. S. 13–35.
25. Probst J. Ein Kompliment in Ehren... Aspekte eines „höflichen“ Sprechaktes in mehreren Sprachen. *Zeitschrift für interkulturellen Fremdsprachenunterricht*. 2003. 8 (2–3). S. 210–225. URL: <https://zif.tu-journals.ulb.tu-darmstadt.de/article/id/2812/> (дата звернення: 22.07.2025).
26. Ranicki M. (ред.) *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 299–388.
27. Rüska W. Dramaturgie ohne Publikum: Lessings Dramentheorie und die zeitgenössische Rezeption von «Minna von Barnhelm» und «Emilia Galotti». Ein Beitrag zur Geschichte des deutschen Theaters und seines Publikums. Köln : Böhlau, 1984. 489 S. (Kölner germanistische Studien ; Bd. 18).
28. Schiller F. Maria Stuart. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 4. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 315–463.
29. Schlieben-Lange B. Für eine historische Analyse von Sprechakten. *Sprachtheorie und Pragmatik* / H. Weber, H. Weydt (Hg.). Tübingen : Niemeyer, 1976. S. 113–119.
30. Schnitzler A. Professor Bernhardt. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 6. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 145–291.
31. Schnitzler A. Reigen. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 6. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 69–144.
32. Steckel M. Die unterschiedlichen Geschichtsauffassungen Büchners und Schillers, untersucht an den beiden historischen Dramen «Dantons Tod» und «Wallenstein». Erlangen : Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg, 1990. 88 S.
33. Strauß B. Groß und klein. *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 8. Frankfurt am Main : Insel Verlag, 2004. S. 641–750.
34. Wertheim U. Schillers «Fiesko» und «Don Carlos». Zu Problemen des historischen Stoffes. Weimar : Arion Verlag, 1958. 220 S.
35. Will T. Lessings dramatisches Gedicht Nathan der Weise und die Philosophie der Aufklärungszeit. *Modellanalysen: Literatur*, 29 / K. Lindemann (Hg.). Paderborn : Schöningh, 1999. 117 S.

REFERENCES

1. Mykytyuk Yu. V. (2021) Kompliment, yoho vyznachennia ta umovy realizatsii. [Compliment, its definition and conditions of implementation]. *Zakarpatski filologichni studii*. Vol. 16. 75–80. Vydavnychiy dim «Helvetyka». <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.16.14> (accessed: 28.07.2025). [in Ukrainian].
2. Selivanova O. O. (2008) *Suchasna linhvistyka: napriamy i problemy: pidruchnyk. [Modern linguistics: directions and problems: textbook]*. Poltava: Dovkillia-K. 712 p. [in Ukrainian].
3. Adachi C. (2012) Compliments and Compliment Responses among Young Japanese. Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing. 366 p.
4. Brecht B. (2004) Die Dreigroschenoper. In: *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 7. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 195–281.
5. Brown P., Levinson St. C. (1987) Politeness. Some universals in language usage. New York: Cambridge University Press. 345 p.
6. Büchner G. (2004) Danton's Tod. In: *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 5. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 549–627.
7. Cherubim D. (1980) Zum Programm einer historischen Sprachpragmatik. In: Sitta H. (Hrsg.). *Ansätze zu einer pragmatischen Sprachgeschichte*. Tübingen: Niemeyer. S. 3–21.
8. Duttlinger C. (1999) Komplimente im Spanischen. Freiburg (Breisgau): Hochschulverlag. 405 S.
9. Fritz A. (1973) Ödön von Horváth als Kritiker seiner Zeit. München: List Verlag. 291 S. (List Taschenbücher der Wissenschaft; Bd. 1446).
10. Goethe J. W. (2004) Egmont. In: *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 2. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 9–100.
11. Golato A. (2005) Compliments and Compliment Responses: Grammatical structure and sequential organization. Amsterdam: John Benjamins Publ. Co. 248 p.
12. Hauptmann G. (2004) Die Ratten. In: *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 6. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 293–403.
13. Hauptmann G. (2004) Vor Sonnenuntergang. In: *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 6. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 405–516.
14. Herforth M.-F. (2011) Königs Erläuterungen: Textanalyse und Interpretation zu Schiller. Die Räuber. Hollfeld: C. Bange Verlag. 128 S.
15. Hinck W. (1984) «Mutter Courage und ihre Kinder»: Ein kritisches Volksstück. In: Hinderer W. (Hrsg.). *Brechts Dramen: neue Interpretationen*. Stuttgart: Reclam. S. 162–177.
16. Holmes J. (1988) Paying Compliments: A sex-preferential Politeness Strategy. *Journal of Pragmatics*. № 12. P. 445–465.
17. Horváth Ö. v. (2004) Kasimir und Karoline. In: *Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen*. Bd. 8. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 103–168.
18. Jurgensen M. (1968) Max Frisch. Die Dramen. Bern: LukianosVerlag Hans Erpf. 133 S.

19. Lessing G. E. (2004) Emilia Galotti. In: Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen. Bd. 1. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 111–192.
20. Lessing G. E. (2004) Minna von Barnhelm oder das Soldatenglück. In: Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen. Bd. 1. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 9–109.
21. Marten-Cleef S. (1991) Gefühle ausdrücken. Die expressiven Sprechakte. Göppingen: Kümmerle Verlag. 373 S.
22. Mustapha A. (2010) Gender in Language Use. A Study of Nigerian English Compliments. Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing. 365 p.
23. Nestroy J. (2004) Der Talisman. In: Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen. Bd. 5. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 457–547.
24. Oellers N. (2007) Bürger von Frankreich – Schiller und die Französische Revolution. In: Stašková A. (Hrsg.). Friedrich Schiller und Europa: Ästhetik, Politik, Geschichte. Heidelberg: Universitätsverlag Winter. S. 13–35.
25. Probst J. (2003) Ein Kompliment in Ehren... Aspekte eines „höflichen“ Sprechaktes in mehreren Sprachen. Zeitschrift für interkulturellen Fremdsprachenunterricht. 8 (2–3). P. 210–225. Available at: <https://zif.tu-journals.ulb.tu-darmstadt.de/article/id/2812/> (Accessed: 22 July 2025).
26. Ranicki M. (Hrsg.) (2004). Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 299–388.
27. Rüska W. (1984) Dramaturgie ohne Publikum: Lessings Dramentheorie und die zeitgenössische Rezeption von „Minna von Barnhelm“ und „Emilia Galotti“. Köln; Wien: Böhlau. 489 S. (Kölner germanistische Studien; Bd. 18).
28. Schiller F. (2004) Maria Stuart. In: Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen. Bd. 4. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 315–463.
29. Schlieben-Lange B. (1976) Für eine historische Analyse von Sprechakten. In: Weber H., Weydt H. (Hrsg.). Sprachtheorie und Pragmatik. Tübingen: Niemeyer. S. 113–119.
30. Schnitzler A. (2004) Professor Bernhadi. In: Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen. Bd. 6. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 145–291.
31. Schnitzler A. (2004) Reigen. In: Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen. Bd. 6. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 69–144.
32. Steckel M. (1990) Die unterschiedlichen Geschichtsauffassungen Büchners und Schillers, untersucht an den beiden historischen Dramen „Dantons Tod“ und „Wallenstein“. Erlangen: Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg. 88 S.
33. Strauß B. (2004) Groß und klein. In: Der Kanon. Die deutsche Literatur. Dramen. Bd. 8. Frankfurt am Main: Insel Verlag. S. 641–750.
34. Wertheim U. (1958) Schillers „Fiesko“ und „Don Carlos“. Zu Problemen des historischen Stoffes. Weimar: Arion Verlag. 220 S.
35. Will T. (1999) Lessings dramatisches Gedicht Nathan der Weise und die Philosophie der Aufklärungszeit. In: Lindemann K. (Hrsg.). Modellanalysen: Literatur. Bd. 29. Paderborn; München; Wien; Zürich: Schöningh. 117 S.